

Wśród archiwów rodowych przechowywanych w zasobie Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum Ukrainy we Lwowie do największych pod względem rozmiaru należy archiwum hrabiów Lanckorońskich. Zawiera ono materiały dotyczące życia oraz działalności przedstawicieli rodu, którzy przez wiele stuleci piastowali wysokie stanowiska państwowe i odegrali ważną rolę w życiu gospodarczym oraz społeczno-politycznym Rzeczypospolitej i Austro-Węgier. Znajdują się w nim również materiały dotyczące spokrewnionych z nimi rodów.

Archiwum rodu Lanckorońskich do roku 1939 usytuowane było w pałacu w Rozdole. (wcześniej dokumenty rodowe były przechowywane w osobnych archiwach mieszczących się przy głównych siedzibach poszczególnych linii genealogicznych rodu).

W roku 1914 część archiwum rodu Lanckorońskich uległa zniszczeniu.

Dokumenty przechowywane w archiwum rodu Lanckorońskich pod koniec lat 30. XX wieku znalazły się we Lwowie. Najpierw przechowywane były w Archiwum Państwowym miasta Lwowa, następnie w Lwowskim Obwodowym Archiwum Państwowym URSR, a ostatecznie w roku 1951 przekazane zostały do filii Centralnego Państwowego Historycznego Archiwum Ukrainy we Lwowie.

Materiały archiwalne były w stanie nieuporządkowanym. W archiwum rozdolskim dokumenty ułożone były w fascykułach (usystematyzowanych chronologicznie). Pierwsze prace nad zespołem (fondem) nr 181 podjęto w 1953 roku. Niewielka część archiwaliów zachowała dawny układ. Porządkowanie zespołu zakończono pod koniec lat 70. XX wieku.

Zespół podzielony został na dwie części. W opisie 1 znalazły się dokumenty dotyczące rodziny Lanckorońskich, natomiast w opisie 2 archiwa rodzin z nimi spokrewnionych. W obrębie opisów biorąc pod uwagę różnorodność informacyjną dokumentów wydzielono dwie grupy tematyczne. Pierwsza obejmowała materiały osobiste oraz dotyczące działalności społecznej, druga stanowiąca ponad 80% materiałów dotyczyła materiałów majątkowo-gospodarczych.

Po opracowaniu **fond 181** liczy 9798 spraw (jednostek archiwalnych). Dokumentacja zespołu obejmuje okres od 1438 do 1939 roku i sporządzona jest w języku: polskim, łacińskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim, greckim, angielskim, włoskim, ukraińskim, czeskim, węgierskim, hebrajskim oraz serbsko-chorwackim.

### **Fond 181 opis 1 – 6623 sprawy (jednostki archiwalne)**

Pierwsza grupa archiwaliów **Materiały osobiste i materiały do działalności społecznej** została podzielona na serie tematyczne: dokumenty osobiste; dokumenty dotyczące genealogii i herbu rodu; akta metrykalne (urodzeń, ślubów i zgonów), kontrakty przedślubne; dokumenty dotyczące nadania tytułów, nagród; testamenty; wizytówki i zaproszenia; zeszyty szkolne i notatki; opisy klejnotów rodzinnych; dokumenty działalności publicznej; korespondencja (listy od Lanckorońskich oraz listy do Lanckorońskich) dotycząca przeważnie spraw rodzinnych. W grupie tej znajduje się dokumentacja związana z udziałem Lanckorońskich w stowarzyszeniach

i organizacjach przemysłowo-gospodarczych, rolniczych i naukowych, a także z działalności charytatywnej. Dokumenty tej serii usystematyzowane są według profilu działalności.

W drugiej grupie tematycznej **Materiały majątkowe i gospodarcze** znajdują się dokumenty obejmujące okres chronologiczny XV-XX wieku. Tak jak w grupie pierwszej materiały archiwalne podzielone zostały na serie tematyczne: zarządzenia i ogólne dokumenty informacyjne dotyczące historii dóbr; dokumenty dotyczące składu społecznego i narodowościowego ludności; inwentarze pałaców, dworów, wsi; pańszczyzna, daniny, podatki (informacje o stanie majątkowym poddanych, rozpatrywanie skarg poddanych i właścicieli ziemskich dotyczących poddaństwa, sprawy dotyczące stosowania kar cielesnych, rozpatrywanie przypadków ucieczki poddanych i ich przesiedlenia, spisy poddanych ze wskazaniem ich obowiązków, spisy dłużników; prośby poddanych o zwolnienie z obowiązku płacenia czynszu; dokumenty dotyczące zniesienia poddaństwa); klęski żywiołowe, szkody spowodowane działaniami wojennymi, pomoc dla poddanych (wykazy szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe lub działania wojenne, podania o przydzielenie pomocy finansowej lub w naturze); stan finansowo-gospodarczy dóbr (instrukcje dotyczące prowadzenia spraw finansowo-gospodarczych, sprawozdania finansowo-ekonomiczne, bilanse, dzienniki przychodów i wydatków, księgi kasowe, korespondencja z kancelarią główną we Lwowie oraz zarządcami majątków w sprawach finansowo-ekonomicznych; materiały dotyczące: rozliczeń z bankami i firmami, ubezpieczenia majątków, sporów majątkowych, dzierżawy oraz najmu nieruchomości, parcelacji w dobrach, korespondencja z prawnikami w sprawach majątkowych); transakcje majątkowe i sprawy dotyczące uregulowania praw własnościowych (akta przywilejów na posiadanie dóbr ziemskich; wyciągi z ksiąg sądowych: trybunałskich oraz sądów grodzkich i ziemskich lwowskich, krakowskich, sandomierskich; umowy kupna-sprzedaży, mapy topograficzne, szkice i plany sytuacyjne działek gruntowych i leśnych, dokumenty dotyczące budowy pałaców i domów m.in. w Krakowie, Warszawie, Paryżu); budowa i wyposażenie przedsiębiorstw, działalność i sprzedaż produktów (materiały dotyczące rozwoju przemysłu drzewnego, papierniczego, produkcji cukru i napojów alkoholowych, wydobywania siarki oraz żup solnych, korespondencja z firmami); rolnictwo (materiały dotyczące uprawy i sprzedaży zbóż, uprawy i sprzedaży buraków cukrowych, uprawy tytoniu; ogrodnictwa, hodowli koni i bydła, gospodarki leśnej i rybackiej); handel (materiały dotyczące organizacji i udziału w targach i jarmarkach na rynkach krajowych i zagranicznych); zakwaterowanie wojsk, pobór do armii, zaopatrzenie wojskowe; budowa kolei; protesty społeczne, wystąpienia chłopskie; rozpatrywanie spraw karnych i cywilnych; opieka medyczna, leczenie sanatoryjne; sprawy szkolne, biblioteki, przedszkola (umowy przekazania gruntów pod budowę szkół, darowizny na rzecz placówek oświatowo-wychowawczych, przyznawanie pomocy finansowej i rzeczowej, katalogi biblioteczne); cerkwie, kościoły, klasztory, cmentarze (inwentarze kościołów, zapisy fundacyjne na rzecz kościołów i klasztorów, dokumentacja techniczna i fotograficzna obiektów sakralnych, obsadzanie stanowiska proboszcza); dokumenty osobowe poddanych; utrzymanie robotników i urzędników w dobrach (teczki osobowe zatrudnionych, materiały dotyczące zatrudnienia, zwolnienia oraz przemieszczenia pracowników; rejestry urzędników i administratorów, listy wynagrodzeń, materiały dotyczące

przyznania renty i emerytury, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej, przyznawanie dodatków dla dzieci pobierających naukę); pomoce kancelaryjne.

### **Fond 181 opis 2 – 3174 sprawy (jednostki archiwalne)**

W opisie drugim fondu 181 archiwum hrabiów Lanckorońskich znajdują się archiwa rodzin, z nimi spokrewnionych. Podczas prac nad opracowaniem usystematyzowane zostały w następującej kolejności: akta rodziny Wictumów (sprawy 1-198), akta rodziny Daniłowiczów (sprawy 199-350), akta rodziny Rzewuskich (sprawy 351-2512), akta rodziny Morsztynów (sprawy 2513-2553), akta rodziny Potockich (sprawy 2554-2699), akta rodziny Tarłów (sprawy 2700-2821), akta rodziny Cetnerów (sprawy 2822-3124), akta rodziny Chodorowskich (sprawy 3125-3174).

W ramach archiwum każdego rodu dokumenty są uporządkowane w taki sposób, jak archiwum Lanckorońskich. W pierwszej kolejności źródła osobiste, w drugiej majątkowo-gospodarcze. Archiwa wymienionych rodzin różnią się pod względem liczby jednostek oraz zawartości. Największym jest archiwum hrabiów Rzewuskich, liczące ponad 2 tysiące spraw (jednostek archiwalnych). Wśród dokumentów genealogicznych Rzewuskich znajdują się również informacje o Korczakach, Czartoryskich, Kalinowskich i innych rodach.

W opisie 2 znajduje się duża ilość korespondencji, jednak największą część stanowią dokumenty majątkowo-gospodarcze, w tym inwentarze majątków, wsi, pałaców. Znajdują się tu również dokumenty pergaminowe z XV wieku oraz przywileje królów Zygmunta I, Jana Kazimierza, Stanisława Augusta.